

Trafiknämnden

Riktlinjer för kollektivtrafikens prissystem och färdbevis

Ett förslag till Riktlinjer för kollektivtrafikens prissystem och färdbevis har arbetats fram.

Det är av vikt att systemet för priser och färdbevis gör det möjligt och attraktivt för fler att resa och lösa biljett. En grundförutsättning för detta är att systemet är enkelt och lätt för kunderna att förstå.

En annan viktig faktor vid utformningen av system för priser och färdbevis är att kunderna kan känna trygghet i att priser och färdbevis inte förändras i någon större utsträckning, utan att kunden kan bygga sin tillvaro med kollektivtrafiken som en pålitlig del. Systemet ska därför vara förutsägbart och utformat på ett sådant sätt att det är hållbart över tid.

Utöver de direkt kundrelaterade förutsättningarna ska även nationella rekommendationer tillämpas. Samverkan ska ske med andra parter kring länsöverskridande trafik och medverka till samverkanslösningar mellan upphandlad trafik och annan trafik som bedrivs på kommersiell grund av kollektivtrafikföretag.

Den samhällsekonomiska sidan av prissystemet ska beaktas. Den långsiktiga målsättningen bör vara att nivån för egenfinansieringen av kollektivtrafiken ökar till ca 50 procent. Modellen för färdbevis och priser ska vara så utformad så att den bidrar till att uppnå detta mål.

Målet är att kollektivtrafiken ska vara ett naturligt val vid resor och att så många som möjligt ska välja kollektivtrafiken som huvudsakligt transportmedel.

**Trafiknämnden tillstyrker landstingsstyrelsen föreslå
landstingsfullmäktige BESLUTA**

att fastställa Riktlinjer för kollektivtrafikens prissystem och färdbevis enligt föreliggande förslag.

Ledningsstaben
Sofia Malander

Barbro Naroskyin
Landstingsdirektör

BESLUTSUNDERLAG

2(2)

2012-08-28

TN 2012-46

Mikael Borin
Biträdande landstingsdirektör/
ekonomidirektör

Beslutet expedieras till:
AB Östgötatrafiken

Riktlinjer för kollektivtrafikens prissystem och färdbevis

Innehållsförteckning

Övergripande utgångspunkter	3
Generella riktlinjer	3
Riktlinjer – utformning av priser.....	4
Riktlinjer – utformning av färdbevis.....	4
Information om priser och färdbevis mot kund.....	4

Riktlinjer för kollektivtrafikens prissystem och färdbevis beskriver de av landstingsfullmäktige fastställda generella riktlinjerna för utformning av kollektivtrafikens system för priser och färdbevis.

Övergripande utgångspunkter

Som utgångspunkt för dessa riktlinjer används följande:

- Landstingets mål, vision och strategier
- Av landstingsfullmäktige fastställd treårsbudget
- Regionalt trafikförsörjningsprogram för Östergötland 2012-2020

Generella riktlinjer

Det är av vikt att systemet för priser och färdbevis gör det möjligt och attraktivt för fler att resa och lösa biljett. En grundförutsättning för detta är att systemet är enkelt och lätt för kunderna att förstå. Av det skälet är det viktigt att färdbevis- och prismodeller är logiskt uppbyggda.

En annan viktig faktor vid utformningen av prissystem och färdbevis är att kunderna kan känna trygghet och att de kan lita på att priser och färdbevis inte förändras i någon större utsträckning, utan att kunden kan bygga sin tillvaro med kollektivtrafiken som en pålitlig del. Systemet ska vara förutsägbart och utformat på ett sådant sätt att det är hållbart över tid. På det viset skapas det förtroende som krävs för att kunderna ska kunna planera sitt vardagliga resande med kollektivtrafiken som huvudsakligt transportmedel.

Utöver de direkt kundrelaterade förutsättningarna ska även nationella rekommendationer tillämpas. Samverkan ska ske med andra parter kring länsöverskridande trafik och medverka till samverkanslösningar mellan upphandlad trafik och annan trafik som bedrivs på kommersiell grund av kollektivtrafikföretag.

Den samhällsekonomiska sidan av prissystemet ska beaktas. I landstingets treårsbudget framgår att samhällsfinansieringen av kollektivtrafiken gradvis har ökat under de senaste tio åren och ligger idag på cirka 60 procent. På kort sikt är målet att denna trend ska brytas. Den långsiktiga målsättningen bör vara att nivån för egenfinansieringen av kollektivtrafiken återgår till 50 procent. Modellen för färdbevis och priser ska vara så utformad så att den bidrar till att uppnå dessa mål.

Målet är att kollektivtrafiken ska vara ett naturligt val vid resor och att så många som möjligt ska välja kollektivtrafiken som huvudsakligt transportmedel. Därför

ska det finnas incitament till att genomföra sitt vardagliga och frekventa resande med kollektivtrafik. En annan grundbult är att kunderna ska uppleva resor med kollektivtrafiken som prisvärda i förhållande till motsvarande resor med egen bil och priset ska sättas relativt resans värde där reslängd och restid är de viktigaste faktorerna.

Riktlinjer – utformning av priser

Utformningen av priser ska motsvara de generella riktlinjer som beskrivs ovan.

Priserna ska även utformas enligt följande:

- Maxpris för en enkelresa inom länet ska finnas.
- Priset för en resa eller flera resor under en tidsperiod ska vara avståndsrelaterat.
- Bindning ska kunna ske genom köp av periodiskt resande. En kund som väljer ett färdbevis med valfritt antal resor inom en viss tidsperiod ska få ett lägre pris per resa vid frekvent vardagligt resande jämfört med köp av enkelresor.
- Kund ska på förhand kunna avsätta betalmedel för köp av enkelresor eller resor under kortare tidsperiod.
- Prisnedsättningar för olika kundgrupper ska kunna ske.
- Prisnedsättningar för grupper ska tillämpas enhetligt i hela länet.
- Köp före resa eller via självbetjäningssystem, där kunden själv genomför sitt köp, ska kunna ges ett lägre pris än köp hos personal ombord på fordon.
- Priser och avgifter får användas för styrning av köp mot kostnadseffektivaste försäljningskanal.

Riktlinjer – utformning av färdbevis

Grundläggande förutsättningar för färdbevis ska vara av följande slag:

- en resa från en målpunkt till en annan målpunkt (enkelresa)
- valfritt antal resor inom en viss tid (tidsperiod)
- valfritt antal resor inom ett visst geografiskt område eller avstånd (avstånd)

Dessa grundförutsättningar kan kombineras för att skapa relevanta färdbevis.

Information om priser och färdbevis mot kund

En viktig faktor när det gäller förutsättningarna för ett ökat resande med kollektivtrafiken är att kunderna nås av relevant och korrekt information, som hjälper dem i deras val av transportmedel och färdväg.

Det innebär att pris – och informationssystem ska vara utformade och distribuerade på ett sätt som underlättar det kollektiva resandet, med tillgänglighet som en bärande del. Prislistor, förklaring av färdbevisens avståndsindelning och resevillkor ska finnas tillgängliga i de medier som utgör de främsta informationsbärarna. Anpassning av informations spridning ska ske på ett adekvat sätt. Prislistor och resevillkor ska finnas tillgängliga hos försäljningsombud och kundcentra.

Det ska säkerställas att kunderna får ett pedagogiskt och lätt tillgängligt stöd för att göra ett prisvärt köp av färdbevis baserat på relevanta faktorer som påverkar priset. Kunden ska kunna förstå den giltighet och det pris som färdbeviset har.